

בס"ד

הכנסת אורחים

Is It Really Greater Than Encountering Hashem?

Congregation Ohr Torah

Thursday Night Live

Thursday 11/14/19

Rabbi Sariel Malitzky

1 בראשית פרשת וירא פרק יח

- (א) וַיֵּרָא אֵלָיו יִקְנוֹק בְּאֵלֵי מִמְרָא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל בַּחֹם הַיּוֹם
(ב) וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו וַיֵּרָא וַיֵּרֶץ לִקְרֹאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה
(ג) וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אִם נָא מְצֹאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדְּךָ
(ד) וְקַח נָא מִעֵט מִיָּם וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁעֲנוּ תַחַת הָעֵץ
(ה) וְאַקְחָה פֶתַח לְחֹם וְסִעְדוּ לְבַבְכֶם אַחַר תַּעֲבֹרוּ כִּי עַל כֵּן עַבְדְּתֶם עַל עַבְדְּכֶם וַיֹּאמְרוּ כֵּן תַעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
(ו) וַיִּמְהַר אַבְרָהָם הָאֵהָלָה אֶל שְׂרָה וַיֹּאמֶר מִהְרֵי שָׁלַשׁ סָאִים קָמַח סֵלֶת לֹשֵׁי וְעֵשִׂי עֲגוֹת
(ז) וְאֵל הַבָּקָר רֵץ אַבְרָהָם וַיִּקַּח בֶּן בָּקָר רֶךְ וְטוֹב וַיִּתֵּן אֶל הַנַּעַר וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ
(ח) וַיִּקַּח חֲמֹצֶה וְחֶלֶב וַיִּבֶן הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהִם וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ

Who is he speaking to? What is אברהם saying? What are the implications?

2 רש"י בראשית פרשת וירא פרק יח

ג) ויאמר אדני אם נא וגו' - לגדול שבהם אמר, וקראם כולם אדונים ולגדול אמר אל נא תעבור, וכיון שלא יעבור הוא, יעמדו חבריו עמו, ובלשון זה הוא חול. דבר אחר קודש הוא, והיה אומר להקב"ה להמתין לו עד שירוך ויכניס את האורחים. ואף על פי שכתוב אחר (פסוק ב) וירץ לקראתם, האמירה קודם לכן היתה, ודרך המקראות לדבר כן

3 תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכז עמוד א

אמר רב יהודה אמר רב: גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה, דכתיב ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר וגו'. אמר רבי אלעזר: בא וראה, שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם: מדת בשר ודם - אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שאבא אצלך, ואילו בהקדוש ברוך הוא כתיב ויאמר אדני אם נא מצאתי

How "big" is this מצוה? Is it even a דאורייתא?

4 רמב"ם פרק יד מהלכות אבל הלכה יד

מצות עשה של דבריהם לבקר חולים, ולנחם אבלים, ולהוציא המת, ולהכניס הכלה, וללוות האורחים, ולהתעסק בכל צרכי הקבורה, לשאת על הכתף, ולילך לפניו ולספוד ולחפור ולקבור, וכן לשמח הכלה והחתן, ולסעדם בכל צרכיהם, ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור, אע"פ שכל מצות אלו

מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת לרעך כמוך, כל הדברים שאתה רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אתה אותן לאחיך בתורה ובמצות

We find other ראשונים and אחרונים who also speak very highly about this מצוה

5) ספר אהבת חסד פרק ג

בַּמָּה חֲבִיבָה מִצְוַת הַכְּנָסַת אֲוֵרְחִים לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׂנֵאתָבָה פְּרִשָּׁה שְׁלֵמָה בַּתּוֹרָה (בראשית יח, א) הַמְדַבֵּרַת מְעַגֵּן זֶה, וְהִיא לְאוֹת לָנוּ, שְׂנֵאתָחֹזֵק בְּזֶה גַם בֵּן כָּל יְמֵי חַיָּינוּ. וְכֵמוֹ שְׂמִצִּינוּ, שְׂתַכַּף אַחַר מַעֲשֵׂה זֶה, שֶׁבַח אוֹתוֹ הַכָּתוּב (שם יט), עָבוֹר שְׂיִצְנָה אֶת בְּנָיו גַּם בֵּן לֵילָךְ בְּדֶרֶךְ צְדָקוֹתָיו.

6) בראשית פרשת וירא פרק יח

יט) כִּי יִדְעַתְיוּ לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוָה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרָךְ יִלְנָק לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הִבִּיא יִלְנָק עַל אֲבֵרָהֶם אֶת אֲשֶׁר דָּבַר עָלָיו

7) ספר מאירי שבת שם

לעולם ישתדל אדם בהכנסת אורחים שאין לך מצוה גדולה הימנה

Are there any halachik ramifications to the statement of פני שכינה מהקבלת פני שכינה

8) ספר הליכות שלמה עמ' ס"ו

כה. וכן מי שיש לו אורח שעלול להכלס מכך שישאירוהו לצדו, יתעסק באורח אפילו אם יפסיד על ידי כך חפלה בצבור, דזכהאוי גוונא הכנסת אורחים חסונה יותר מחפלה בצבור, אך אם אין האורח ממהר וגם צרור לו שלא יכלס, יש לו להודיעו בדרך כבוד שעליו ללכת ולהתפלל, ויבקשו להמתין עד שישוץ⁵².

The life of Rav Chaim Ozer (9)

In a famous incident that occurred one *Succos*, Reb Chaim Ozer apologized to a guest for not being able to join him in the *succah* for the meal; he was ill and was halachically exempt from the *mitzvah*. The guest was shocked when, a few minutes later, Reb Chaim Ozer appeared, wrapped in a heavy coat, having made his way down from his second-floor apartment to the *succah* in the courtyard outside. He explained, "It suddenly dawned upon me that the *halachah* exempts the sick from the *mitzvah* of *succah*, but we do not find that they are exempt from performing *hachnasas orchim*. In fact, there is a precedent — we know that Avraham Avinu waited outside his tent looking for possible guests when he was recovering from having been circumcised." Reb Chaim Ozer remained in the *succah* for the entire meal.

(10) ספר תולדות יעקב יוסף

עוד שמעתי ממורי ביאור גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה (שנה קמ.). והקשה ק"י. והעולה, שלפעמים הכנסת אורחים הוא ביטן[ול תורה או ספורי לה"ר וכו', מ"מ גדולה הכנסת אורחים ק"י].

(11) ספר אהבת חסד

* הַג"ה. וְהִנֵּה לִפֵּי זֶה, אִם הַשְּׂבִים לִילֵךְ לְבֵית הַמְדַרְשׁ, וְנִדְמֵן לֹא אֹרְחִים - מוֹטָב יוֹתֵר שִׁיתַּעֲסֵק בְּמִצְוֵה זֶה. וְנִרְאֶה דְהַנִּי מְלִי, כְּשֶׁאֵין לֹא בְּבֵיתוֹ מִי שֶׁיִּקְבְּלֵם כְּהֵנּוּ. וְלִפְעָמִים אִם הָאֹרְחִים הֵם נִכְבְּדִים בְּיוֹתֵר, נִכּוֹן שֶׁהוּא בְּעֲצֻמוֹ יִשְׁמַשׁ לְפָנֵיהֶם לְכַבֻּדָם. דָּאֵי לָאוּ הָכִי, הֲלֵא קוּמָא לֵן בְּיִזְרְהָ דְעָה סִימֵן רמ"ו (סעיף ח'), דָּאִם נִדְמֵן לְפָנָיו

(12) ספר מחמדי שבת עמ' תמט

ועובדא הוי עם הגר"ל חסמן בעל אור יהל, שסעד פעם בליל שבת על שולחנן של החפץ חיים והנה תמה לראות שבבואם מבית הכנסת אחרי התפילה לא אמר החפץ חיים שלום עליכם כנהוג, אלא מיד קידש על היין ובצע לחם משנה, ורק לאחר אכילת הדגים החל לזמר "שלום עליכם". שאלו רבי לייב: ילמדנו רבינו מה ראה לשנות מהמנהג המקובל, השיב לו החפץ חיים: הרי כבודו בודאי היה רעב ורציתי שיסעוד קודם את לבו אבל המלאכים אינם רעבים והם יכולים לחכות קצת... (חיים שיש בהם קמא, עמ' של"ב).
אוצר החכמה

13) שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן סט

שיעור שהייה במלח אינו פחות מכדי הילוך מיל, שהוא כדי שלישית שעה בקירוב. הגה: ועל זה יש לסמוך בדיעבד, או אפילו לכתחלה לכבוד אורחים או לצורך שבת, אבל בלאו הכי המנהג להשהות במליחה שיעור שעה, ואין לשנות

14) פתחי תשובה יורה דעה סימן סט

יג) לכבוד אורחים... מקום שהוזכר כבוד אורחים היינו כגון בעלי תורה ובעלי שם טוב ומע"ט או עני בן טובים או עשירים שראוי לכבדם שאינם עושים רעה ולא הגרועים או הקבצנים שעוברים ושבים בשביל טרף ומזון הם בכלל צדקה ע"ש. וכתב עוד דלא מקרי אורחים אלא שנתארחו בביתו אבל לא כשזימן אצלו חבירו. והוא ז"ל חולק עליו בזה וסיים דלכתחלה לא יזמין אצלו חבירו אם יודע שהוא צריך להקל בענין הדחה או מליחה אבל אם כבר זימן אצלו אז יש להקל כמו מפני שאר אורחים

15) שו"ת ציץ אליעזר חלק יג סימן סא

המתאכסן בבית מלון בט' הימים שמר"ח עד ט"ב אם מותר שיחליפו עבורו מצעות המטה שישן עליהם איש אחר ולשים לו מצעות אחרים מכובסים

זה מכבר הימים נשאלתי ע"י ידידי המנוח הרב הגאון ור"ח וכו' מוהר"ר מנחם זאב שטרן ז"ל אודות המתאכסן בבית מלון בט' הימים שמר"ח עד ט"ב אם מותר שיחליפו עבורו מצעות המטה שישן עליהם איש אחר ולשים לו מצעות אחרים מכובסים, כי לא מצא מי שידבר מזה, וגם לכאורה אינו יודע מקום היתר בזה, דבשו"ע סי' תקנ"א סעיף ג' נפסק בסתמא דאסור להציע במכובסים המטה

וא"כ עפ"י האמור נראה לומר דה"ה נמי גבי איסור הצעת לבנים מכובסים דלא אסרו כי אם לתענוג אבל כל שהחלפה באה לשם העברת הזוהמא מותר, וכידוע הרבה בני אדם נמאסים לשכב על סדינים ששכב עליהם אדם אחר...דרובא דבני אדם אסטניסים המה לגבי דבר זה כידוע...

ולרווחא דמילתא ולסניף בעלמא יש להוסיף ולומר דלגבי בעל המלון שמחליף המצעים עבור האורח הו"ל כמחליף לדבר מצוה, דהיינו כדי לקיים מצות הכנסת אורחים, דחשיב זה מצוה לגביה הגם שמקבל שכר

16) שו"ת ישכיל עבדי או"ח חלק א סימן ז

אלא ה"ה אורחים עניים שאינם ת"ח שרי להו לאכול בבהכ"נ מדוחק דכל שהוא במקום מצוה שרי דזיל בתר טעמא שהתירו לת"ח הוא משום אגב מצוה שלומדים שם, וה"נ לאורחים, עניים שהיא ג"כ מצוה דגדולה הכנסת אורחים

17) בסידור בית יעקב (חודש אב איסור אכילת בשר אות יח)

למוד : (יח) וכל שמקבל אורח ת"ת בחור כחן. יומא
סכא לו . ואין לך סעודה מלאה גדולה מזו. שכנסת
במזרח שתיח מוסב בה. כנסת מזו שכנסת . וגדולה
כנסת

כנסת אירחים מקבלת מני כנסת. על כן אס הכנס
אורח כח לרין לאכול כפר משום חילשא דאורחא. או שהיא
מזרחי שאינו נוכח בתורת מוסב זה. כ"ל להחיר לכנסת
לאכול עמו כפר ילשחוח יין. וקרוב נשיכי להחיר לוחן אפי'
כל בלומדים וכנסתים שנעיר להסב עמו לכבודו. ולא יבלט
שמועות חרשי תורה (בלבד שלא יכו פשיס מילי דמולייחא
מסכדורי כלתי מסמרטוסיס. כי הללו אסורין לאכול כפר
כל יתיבס אפי' שמאלס נריחא ושתיחס לסכאס כ"ש שלא
יאכילו לאחרים בימים האסורים) וכרי זו סעודה מלוכה כפולה
אפי' דבלא"ס לא כרי משום ד"ח לחוד. מ"מ כה"ג כדאי
לפקרס סעודה מלוכה. וכוא שיהיה חכס גדול מונחק ומיחחס
לכל. ולא חולינן כתר שחא. אלא כתר טעמא עטס זקניס .
אפי' בחור בשנים. ולא תכשלי שמוח כ"רין חלא"כות. כיטעי
אשרות ומקיימי מלכות רמות כשעח איסור הכמות : (יח) דין

How did אברהם know that it's greater? How do we know that it's greater and not just equally important?

18) רש"י בראשית פרשת וירא פרק יח

כחום היום - הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים, ולפי שראהו מצטער שלא היו אורחים באים, הביא המלאכים עליוח בדמות אנשים

19) מגן אברהם סימן קלב ס"ק ו'

מהרי"ל עשה ג' השתחוואות כשהלך ממקומו למול ארון הקדש ובצאתו מפתח ב"ה בכל פעם כתלמיד הנפטר מרבו [ד"מ] כשיצא מבה"כ לא יצא ואחוריו להיכל אלא יצדד וכן בירידתו מהתיבה

20) שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן צ סעיף יב

מצוה לרוץ כשהולך לבית הכנסת וכן לכל דבר מצוה, אפילו בשבת שאסור לפסוע פסיעה גסה, אבל כו כשיוצא מבית הכנסת אסור לרוץ

21) משנה ברורה סימן צ סעיף קטן מג

(מג) אסור לרוץ - ולא לפסוע פסיעה גסה לפי שמראה עצמו שעייכוב בהכ"נ דומה עליו כמשאוי בד"א כשהולך לעסקיו אבל אם יוצא ע"מ לחזור מצוה לרוץ כדי לחזור מהר וכן אם יוצא מבהכ"נ לבית המדרש כדי ללמוד תורה

While we should all be in agreement to the importance of חסד and הכנסת אורחים, how does it make sense that it should trump פני השכינה?

23) חידושי אגדות למהר"ל שבת דף קכז עמוד א

גדולה הכנסת אורחים כהשכמת בית המדרש. פירוש הכנסת אורחים לכבוד האדם [האורח] שהוא נברא בצלם אלקים, ודבר זה נחשב ענין אלקי כמו מי שהוא משכים לבית המדרש לתורה שהיא אלקית [ובמשנה (אבות פ"ו) קאמר חביב האדם שנברא בצלם אלקים, חביבים ישראל שנתן להם כלי חמדה, אלו שניהם שוים] (כי נחשב גם כן דבר זה מה שהוא מכניס אורחים הוא האדם שנברא בצלם אלקים כמו מי שמשכים לבית המדרש). וקאמר רב דימי יותר מהשכמת בית המדרש [כי הכנסת אורחים] זהו עצמו כבוד אלקים להכניס האדם [לביתו] ולכבד אותו שנברא בדמות ובצלם, [ודבר זה נחשב כבוד השכינה והוא יותר מן התורה שהרי התנא מקדים חבוב זה שהאדם נברא בצלם אלקים למה שנתן להם כלי חמדה], ודע לך דוקא להכניס אורחים קאמר שפנים חדשות באו וכאשר פנים חדשות הנה זהו כבוד צלם אלקים כאשר באו אליו פנים חדשות והוא מכבד [אותו], אבל אינם פנים חדשות לא קאמר

ורב יהודה אמר גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה, וכל זה מטעם אשר אמרנו כי האדם נברא בצלם יוצרו, ואלו הקבלת פני שכינה אין זה כבוד שכינה, כי לא יראני וחי, ואין דבר זה כמו הכנסת אורחים שהוא מכבד האדם כאשר באו אליו פנים חדשות, וחביב עליו האדם שנברא בצלם אלקים כאשר נראה אליו [והוא מתחבר לגמרי אל צלם אלקים הזה], והוא יותר מקבלת שכינה [כי אין חבור אל השכינה]. ויש לך להבין דברים אלו מאוד ההפרש שיש בין הכנסת אורחים והקבלת פני שכינה כי אין לכתוב יותר מזה

24) בית הבחירה (מאירי) מסכת שבועות דף לה עמוד ב

ומדרשו שאמ' לו להקב"ה שלא יסתלק ממנו מתוך טירדא זו שהיה מכניס את האורחים שהטרדות מערבבות את השכל ומסלקות את השכינה והיה מתפלל שלא תסתלק הימנו בכך ומכאן אמרו גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה כלומר שראוי לאדם לבטל שקידתו והתבודדותו לכבוד הבריות ולהכנסת אורחים